

SAJTÓSZEMLE

Kádár, Biszku, ...? Megtorlás 1956

konferencia

(2016.06.16.)

- [Felemásra sikerült a kommunista múlt feltárása](#)- HIRADU.HU
- [Amíg a hálózati személyek nyerik a pereket, nem lesz katarzis](#)- ATV.HU
- [Rainer M. János: Az igazságtétel felemásra sikerült](#)- MAGYARHIRLAP.HU
- [Kádár, Biszku és Münnich: hogyan zajlott az 1956-os megtorlás?](#)- HVG.HU
- [Lex Biszkut javasolnak](#)- NOL.HU
- [Rainer M. János: az igazságtétel felemásra sikerült](#)- NEPSZAVA.HU/ MTI

[Felemásra sikerült a kommunista múlt feltárása](#)

HIRADU.HU- 2016.06.17.

Az igazságtétel és a múlt feldolgozása felemásra sikerült Magyarországon - mondta Rainer M. János történész a Kádár, Biszku, ...? Megtorlás 1956 után című, a Nemzeti Emlékezet Bizottsága által rendezett konferencián.

A katarzis, a gyászmunka, a történetek kibeszélése társadalmi méretekben nem történt meg úgy, ahogy ez például a náci múlt vonatkozásában Németországban lezajlott. Ez a probléma azonban nemcsak Magyarországon, de az egész volt szocialista térségben megfigyelhető - fogalmazott Rainer M. János.

A történész előadásában kitért arra, hogy a Nagy Imre és mártírtársai elleni koholt perekhez hasonló eljárások funkciója kezdetben a hatalom megszerzése, később a párton belüli harcokban a hatalom megtartása volt. Példa az előbbire az állítólagos köztársaság-ellenes összeesküvés miatt indított eljárás, a Magyar Közösség pere 1947-ben, az utóbbira pedig az 1949-es Rajk-per.

A Nagy Imre-perben Kádárnak Moszkva adott mozgásteret, a szovjet kommunista párt vezetése 1958 elején „keménységet és nagylelkűséget” javasolt. Kádár János azonban úgy érezte, addig nem szilárdíthatja meg helyzetét a hatalom csúcsán, amíg

a forradalom jelképének tekintett Nagy Imre él. Ebben támogatta Kádárt az 1956 utáni új nomenklatura, a korábbi második-harmadik vonalbeli sztálinisták, akik szintén bosszút kívántak a forradalomért - idézte fel a történész.

Mikó Zsuzsanna, a Magyar Nemzeti Levéltár főigazgatója előadásában a különböző forráscsoportokról szólva kifejtette: a pártállam története alaposan dokumentált, jól kutatható. A pártvezetők viszonylag nyíltan beszéltek a testületi üléseken, amelyeket számos dokumentum örökített meg. Ezekből például kiderül: a bírakkal, ügyészekkel kapcsolatos személyzeti politikában fontos volt, hogy „megfelelően viszik-e az ügyeket”, azaz a politika által elvárt döntések születnek-e.

A korabeli peranyagok átfogó feltárásából kiderül, milyen bizonyítékokra alapították az ítéleteket, számos esetben ugyanis a „bizonyítékok királynőjének” tekintett beismerő vallomás is elegendő volt az elítéléshez, attól függetlenül, hogy milyen körülmények között született. Az is megfigyelhető, hogy eltérő tényállású ügyekben szó szerint azonos indoklással születtek ítéletek - mondta a szakember. Az ügyészi iratokból kiderül, hogy a vádhatóság hatásköre akkoriban milyen széles volt, például a disszidensek elkobzott vagyona is hozzájuk tartozott - tette hozzá.

A főigazgató tapasztalatai szerint az egykori áldozatok jelentős része máig fájjalja, hogy ügyét egyedileg nem vizsgálták felül, és nem mondták ki, hogy konkrétan kik, milyen jogsértést követtek el a törvénytelen eljárásban.

Gellért Ádám nemzetközi jogász előadásában szóvá tette, hogy Biszku Béla ügyében tavaly az ügyészség bizonyítékok hiányában megszüntette azt az eljárást, amely Biszku belügyminiszteri tevékenységével, így többek között a Nagy Imre-perben játszott szerepével volt kapcsolatos. (Egy másik, a 94 éves Biszku ellen az 1956 utáni sortüzek miatt indult büntetőeljárásban pedig a Fővárosi Ítéltábla néhány hete semmisítette meg az elsőfokú, bűnösséget kimondó döntést és rendelt el új eljárást.)

A szakember megjegyezte, hogy a többi volt szocialista ország sem áll sokkal jobban a pártállami bűnök feltárása, és a felelősségre vonások terén. Ezen Gellért Ádám szerint a történész szakma aktívabb, kezdeményező fellépése javíthatna.

Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának elnöke a konferencia megnyitóján emlékeztetett arra, hogy június 16-a kettős emléknap. Nagy Imrét és mártírtársait koholt vádakkal törvénytelen eljárás után 1958-ban ezen napon

végezték ki, majd a rendszerváltás egyik kiemelkedő eseményeként 1989-ben ezen napon temették újra. Az elnök elmondta: a bizottság feladata a Kádár-rendszer működésének, a pártállam logikájának feltárása.

<http://www.hirado.hu/2015/06/17/felemasra-sikerult-a-kommunista-mult-feltarasa>

[Vissza a tartalomhoz...](#)

Amíg a hálózati személyek nyerik a pereket, nem lesz katarzis

ATV.HU- 2016.06.17.

„Amikor az igazságszolgáltatás történelmi kérdésekben foglal állást, abban szükségképpen megjelenik a politikai akarat, nyilatkozta az atv.hu-nak a Biszkuperről Rainer M. János. A történész szerinte a politikai elit a rendszerváltás óta azon fáradozik, hogy a múlt feldolgozása ne a tényekre alapozott társadalmi diskurzus útján, hanem bírósági tárgyalótermekben történjen meg.

A Nemzeti Emlékezet Bizottsága Nagy Imre és társai kivégzésének 57., újratemetésének 26. évfordulóján tudományos konferenciát tartott *Kádár, Biszku, ...? Megtorlás 1956 után* címmel. Az eseménynek Biszku Béla bírósági perének szimbolikus jelentősége adott további aktualitást.

Összességében elmondható, hogy a legtöbb előadó hiányosnak és felemásnak találta a múlt feldolgozásának az elmúlt 25 évben Magyarországon kialakult gyakorlatát.

A lehetséges okok között első helyen szerepelt a politikai akarta hiánya, illetve a tényfeltárás jogi eszközökkel zajló ellehetetlenítése.

Rainer M. János szerint amennyire groteszk, hogy egy történész ügyészi, rendőri feladatot lásson el háborús bűnök és bűnösök után kutatva, legalább annyira groteszk az is, ha a bíróság egy ilyen eset megítélésakor a történettudomány területére téved. Rainer úgy tapasztalja, hogy ez utóbbi jelenség egyre gyakrabban fordul elő, miközben a bíróság sokszor megfélemedezik a tudományos kutatások eredményeiről, vagy az adott időszakhoz értő, a szakmában elfogadott történészek szakértőként való bevonásáról.

„Amikor az igazságszolgáltatás történelmi kérdésekben foglal állást, abban szükségképpen politikai akarat jelenik meg. A politikai elit a rendszerváltás óta azon fáradozik, hogy a múlt feldolgozása ne társadalmi diskurzus útján, hanem bírósági

úton történjen meg” – mondta portálunknak a történész, aki a Biszku-pert is e folyamat termékeként értékeli. Mint mondta, a regnáló politikai oldal emlékezetpolitikai felfogásától függ, hogy tárgyalótermekbe, vagy a felejtés homályába terelik-e a múlt feltárását.

A történelmi igazságszolgáltatás jogi úton nem oldható meg, ezt számos ország hasonló kísérlete bizonyítja, mondta Rainer.

A történész a kelet-európai példák mellett Németországot említette, ahol szakmailag neveléses ítéletek születtek a Honecker-rezsim fenntartásában közreműködő funkcionáriusok pereiben. Ebből fakadóan katarzis náluk sem volt: a kelet-németek elutasítón viszonyultak az eljárásokhoz, a nyugat-németeket pedig nem érdekelte. És ugyanezt az eredményt hozta Szlovéniában is az egykori Jugoszlávia elnyomó gépezete tisztjeinek felelősségre vonása is.

Rainer megemlítette ugyanakkor a náci háborús bűnök feldolgozását, amelyben komoly szerep jutott a pereknek, ám azokat nem a társadalmi diskurzus helyett, hanem annak eredményeként folytatták le, és a német társadalom nem tárgyalási jegyzőkönyvekből, hanem az úgynevezett történész vitákból értette meg a tragédia mértékét és a felelősségi szintek.

A történész szerint Magyarországon is egy „terápiás diskurzus” lenne kívánatos, melyben a politika dolga az iratnyilvánosság elősegítése, a tényeket tartalmazó dokumentumokhoz való hozzáférés tényleges jogi garanciáinak kiépítése lenne.

Ennek megtörténte jótékonyan befolyásolhatná mind a tudományos párbeszédet, mind az erről szóló közbeszédet. Amíg azonban az igazság felderítésén fáradozó kutatókat a jog eszközeivel zavarják össze, valamint az egykori hálózati személyek történészek ellen indított pereit – a nyilvánvaló tények ellenére – utóbbiak kárára dőlnek el, nehezen elképzelhető ösztársadalmi katarzis a múlt megismerése folytán – vallja Rainer M. János.

<http://www.atv.hu/belfold/20150617-amig-a-halozati-szemelyek-nyerik-a-pereket-nem-lesz-katarzis>

[Vissza a tartalomhoz...](#)

Az igazságtétel és a múlt feldolgozása felemásra sikerült Magyarországon - mondta Rainer M. János történész a *Kádár, Biszku, ...? Megtorlás 1956 után* című, a Nemzeti Emlékezet Bizottsága által rendezett konferencián, kedden Budapesten.

Az áldozatok rehabilitációja lényegében megtörtént, a kárpótlás azonban már természetszerűleg csak részleges lehetett, a felelősségre vonások mérlege pedig kifejezetten negatív - vélekedett a történész.

A katarzisz, a gyászmunka, a történetek kibeszélése társadalmi méretekben nem történt meg úgy, ahogy ez például a náci múlt vonatkozásában Németországban lezajlott. Ez a probléma azonban nemcsak Magyarországon, de az egész volt szocialista térségben megfigyelhető - fogalmazott Rainer M. János.

A történész előadásában kitért arra, hogy a Nagy Imre és mártírtársai elleni koholt perekhez hasonló eljárások funkciója kezdetben a hatalom megszerzése, később a párton belüli harcokban a hatalom megtartása volt. Példa az előbbire az állítólagos köztársaság-ellenes összeesküvés miatt indított eljárás, a Magyar Közösség pere 1947-ben, az utóbbira pedig az 1949-es Rajk-per.

A Nagy Imre-perben Kádárnak Moszkva adott mozgásteret, a szovjet kommunista párt vezetése 1958 elején "keménységet és nagylelkűséget" javasolt. Kádár János azonban úgy érezte, addig nem szilárdíthatja meg helyzetét a hatalom csúcsán, amíg a forradalom jelképeként tekintett Nagy Imre él. Ebben támogatta Kádárt az 1956 utáni új nomenklatura, a korábbi második-harmadik vonalbeli sztálinisták, akik szintén bosszút kívántak a forradalomért - idézte fel a történész.

Mikó Zsuzsanna, a Magyar Nemzeti Levéltár főigazgatója előadásában a különböző forráscsoportokról szólva kifejtette: a pártállam története alaposan dokumentált, jól kutatható. A pártvezetők viszonylag nyíltan beszéltek a testületi üléseken, amelyeket számos dokumentum örökített meg. Ezekből például kiderül: a bírakkal, ügyészekkel kapcsolatos személyzeti politikában fontos volt, hogy "megfelelően viszik-e az ügyeket", azaz a politika által elvárt döntések születnek-e.

A korabeli peranyagok átfogó feltárásából kiderül, milyen bizonyítékokra alapították az ítéleteket, számos esetben ugyanis a "bizonyítékok királynőjének" tekintett beismerő vallomás is elegendő volt az elítéléshez, attól függetlenül, hogy milyen körülmények között született. Az is megfigyelhető, hogy eltérő tényállású ügyekben szó szerint azonos indoklással születtek ítéletek - mondta a szakember. Az ügyészi iratokból kiderül, hogy a vádhatóság hatásköre akkoriban milyen széles volt, például a disszidensek elkobzott vagyona is hozzájuk tartozott - tette hozzá.

A főigazgató tapasztalatai szerint az egykori áldozatok jelentős része máig fájlalja, hogy ügyét egyedileg nem vizsgálták felül, és nem mondták ki, hogy konkrétan kik, milyen jogsértést követtek el a törvénytelen eljárásban.

Gellért Ádám nemzetközi jogász előadásában szóvá tette, hogy Biszku Béla ügyében tavaly az ügyészség bizonyítékok hiányában megszüntette azt az eljárást, amely Biszku belügyminiszteri tevékenységével, így többek között a Nagy Imre-perben játszott szerepével volt kapcsolatos. (Egy másik, a 94 éves Biszku ellen az 1956 utáni sortűzek miatt indult büntetőeljárásban pedig a Fővárosi Ítéltábla néhány hete semmisítette meg az elsőfokú, bűnösséget kimondó döntést és rendelt el új eljárást.)

A szakember megjegyezte, hogy a többi volt szocialista ország sem áll sokkal jobban a pártállami bűnök feltárása, és a felelősségre vonások terén. Ezen Gellért Ádám szerint a történész szakma aktívabb, kezdeményező fellépése javíthatna.

Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának elnöke a konferencia megnyitóján emlékeztetett arra, hogy június 16-a kettős emléknap. Nagy Imrét és mártírtársait koholt vádakkal törvénytelen eljárás után 1958-ban ezen napon végezték ki, majd a rendszerváltás egyik kiemelkedő eseményeként 1989-ben ezen napon temették újra. Az elnök elmondta: a bizottság feladata a Kádár-rendszer működésének, a pártállam logikájának feltárása.

http://magyarhirlap.hu/cikk/27985/Rainer_M_Janos_Az_igazsagtétel_felemasra_sikerult

[Vissza a tartalomhoz...](#)

[Kádár, Biszku és Münnich: hogyan zajlott az 1956-os megtorlás?](#)

HVG.HU- 2016.06.16.

Szegő Iván Miklós

A kádári megtorlásért viselt történelmi és jogi felelősség egymástól elkülönítendő. A történészek nem szólhatnak bele a bíróságok dolgába - ez a Biszku-perről hangzott el többször is azon a keddi, június 16-ai konferencián, amelyet Nagy Imrére, az 56-os forradalom mártír miniszterelnökére emlékezve tartottak.

„Június 16-a kettős emléknap. Az 1958. június 16-ai kivégzés a kádári megtorlás jelképévé vált, amely egyszerre szolgálta a társadalom pacifikálását, az elrettentést és

a berendezkedő hatalom bosszúvágyának kielégítését. De ahogy a Kádár-rendszer születése 1956 vérbefojtásával kezdődött, úgy a diktatúra összeomlása '56 mártírjainak újratemetésével teljesedett ki. Június 16-án így a rendszerváltozás egyik legkatartikusabb, szimbolikus pillanatára is emlékezünk” – mondta Nagy Imre, a mártír miniszterelnök kivégzésének évfordulójáról egy keddi konferencia megnyitójában Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottsága (NEB) elnöke.

„Katartikus pillanat volt a 89-es újratemetés, de a katarzis elmaradt” – reagált a tanácskozás első előadója, Rainer M. János történész, az Eszterházy Károly Főiskola egyetemi tanára, az 56-os Intézet vezetője, amikor a Nagy Imre-pert és utóéletét elemezte. A múlt feldolgozása ugyanis több szempontból sem sikerült teljesen. Így például a rituális tisztázás, „tisztánlátás” elmaradt: a diktatúra bűneit nem sikerült a nyilvánosság előtt megtárgyalni. Rainer nem is elsősorban a felelősségre vonásról beszélt, hanem például a kárpótlás részlegességéről, a teljes átvilágítás elmaradásáról, bár elismerte, hogy a rehabilitáció sikeres volt.

Ami a kádári megtorlást illeti, Rainer kiemelte, hogy Nagy Imre kivégzése az utolsó klasszikus sztálinista kirakatper volt, amely azért volt paradox jelenség, mert a sztálinista perek általában birodalmi elvárásoknak próbáltak megfelelni, ám ezúttal Kádár János személyes hatalmi érdekei domináltak. A szovjet, a hruscsovi vezetésnek éppen ellentétes érdekei voltak 1958-ban, a nemzetközi enyhülési politika idején.

Rainer felidézte a korabeli szovjet vezetés legfelsőbb szintű dokumentumait, amelyek szerint „kemény, de nagylelkű” ítéletet vártak. Kádár azonban nem tartotta magát ezekhez a birodalmi elvárásokhoz, és a Thalio-elvet, azaz a „szemet szemért, fogat fogért” elvet alkalmazta. Személyes antitezisét, a forradalom mellé álló kommunista vezetőt, Nagy Imrét pedig pláne nem akarta életben tartani. Ennek megfelelően kivárta, amíg az aktuális szovjet érdekeket nem sérti, és Nagy Imrét kivégeztetheti – összegezhető röviden Rainer előadása.

Ugyanakkor Rainer, továbbá a hvg.hu-nak nyilatkozó Földváryné Kiss Réka, valamint az összes felszólaló történész, így például Zinner Tibor a Veritas Történetkutató Intézetből vagy Horváth Miklós a Terror Háza Múzeumból (és a Pázmány Péter Katolikus Egyetemről) egyetértettek abban, hogy a történészek és a jogászok feladata más és más. Mindez a folyamatban lévő bírósági ügy, a Biszku-per kapcsán került a legtöbbször szóba.

A volt kommunista belügyminiszternek, Biszku Bélának a kádári megtorlásban játszott szerepét régóta vizsgálják a jogi fórumok – erről Gellért Ádám, az első

feljelentést megtévő nemzetközi jogász részletes előadást tartott –, de a procedúra eddig csak vontatottan halad. A haladás szó is túlzás azonban, Gellért számos elutasított feljelentésről, több megkezdett eljárásról, a nyilvánosság előtt még nem ismertetett ügyészégi indoklásokról számolt be, ráadásul a Biszku-perben éppen az elmúlt hetekben helyezték hatályon kívül az elsőfokú döntést és [döntöttek az eljárás újrakezdéséről](#).

A NEB elnöke, Földváryné Kiss Réka a per kapcsán azt hangsúlyozta lapunknak, hogy az adott korban Biszku nem csupán belügyminiszter volt, hanem a legfelsőbb pártvezetés tagja is. Márpedig ebben az időszakban a pártállami vezetés, egy testület döntött. Ezért lehet történelmi, politikai felelősségről beszélni, de a pártállami iratok jogi értelmezése a jogászok feladata, nem a történészeké.

Beszédében pedig úgy fogalmazott, hogy „az 1956-ban szovjet segítséggel hatalomra került rezsim vezető politikusai, élükön a rendszer névadójával, Kádár Jánossal – és a napi hírek szereplőjével, Biszku Bélával – személyesen is felelősek az 1956 utáni megtorlásokért. Ez a felelősség a megismert dokumentumok szerint mind történelmi, mind politikai tekintetben megkérdőjelezhetetlen.”

Ennek kapcsán felidézte Biszku elhíresült mondatát is az állampárt legfőbb testületében, a Politikai Bizottság 1957. decemberi ülésén: „a politikai jellegű cselekményeknél sok az enyhe ítélet, és viszonylag kevés a fizikai megsemmisítések száma”. Ezt mások is megismételték, ráadásul kontextusba is helyezték.

Mikó Zsuzsanna, a Magyar Nemzeti Levéltár főigazgatója arról beszélt, hogy Biszku és Münnich Ferenc folyamatosan vitáztak egymással. (Münnichről tudni kell, hogy ő volt a kádári rezsim első éveinek „erős embere”, és Moszkva majdnem őt jelölte ki első számú magyar vezetőnek 1956 novemberének elején, csak az utolsó pillanatokban döntöttek Kádár mellett.)

Ma már borzalmasan hangzik, de Biszku és Münnich 1956 után szinte egymást vádolták azzal, hogy a másik által irányított szervezetek miatt halad lassan a megtorlás. Münnich belügy lassúsága miatt támadta Biszkut, utóbbi pedig a bíróságokra mutogatott – magyarázta Mikó, aki történész-kutatóként is foglalkozott az adott korról.

Ehhez adatokkal csatlakozott Bikki István, az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltárának főosztályvezetője, aki szerint nem dolgoztak lassan a belügyi szervek, hiszen 1957 májusára már csaknem 40 ezer embert tartóztattak le. Erről maga Biszku számolt be előterjesztőként, előszóban az akkori pártvezetésnek, jóllehet saját, írásos előterjesztésében még csak 33 ezer ember letartóztatása szerepelt. Tehát olyan

sebességgel haladtak az őrizetbevételek, hogy az írásos előterjesztés elkészítése közben is hétezer embert tartóztattak le.

Ezek az adatok a Münnich–Biszkú-rivalizálás fényében válnak érthetővé, amiről Mikó is beszélt. Sőt, Kádár időnként még őket is „túllihegte” a megtorlás kapcsán, erről Zinner Tibor beszélt. M. Kiss Sándor, a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archívum főigazgató-helyettese viszont azt az esetet idézte fel, amikor Kádár egy tanácskozáson – Biszkú felvetésére! – azt javasolta, hogy Déry Tibort még nem kéne letartóztatni. Másnap mégis őrizetbe vették az 1956-ban aktív szerepet vállaló író. M. Kiss szerint ez azt bizonyítja, hogy a dokumentumok alapján nem lehet mindig pontosan és logikusan követni az események zajlását, és még Kádár akarata sem feltétlenül érvényesült egy kollektív testületi döntésnél.

A megtorlás, illetve Biszkú szerepe kapcsán a korabeli bíróságok, a bírók és az ügyészek szerepe is szóba került. Zinner Tibor ennek kapcsán felvetette, hogy a bírók és ügyészek a jelenlegi jogszabályok szerint nem ítélték el korábbi ítéleteik, vádirataik alapján, de szerinte ezen a büntetőjogi szabályozáson akár változtatni is lehetne. Gellért Ádám szerint a környező országokban és Németországban volt példa arra, hogy a kommunizmus idején jogsértő módon zajlott büntetőeljárások miatt elítéltek felelős poszton lévő jogászokat.

A szerző az 1956-os Intézet munkatársa

http://hvg.hu/kultura/20150616_Kadar_Biszkú_es_Munnich_hogyan_zajlott_az

[Vissza a tartalomhoz...](#)

[Lex Biszkut javasolnak](#)

NOL.HU- 2016.06.17.

Lex Biszkut javasolt egy jogász, egy történész pedig odáig ment, hogy lehetővé kell tenni akár a holtak elítélését is, hogy valamiképpen bűnhődjenek. A Nemzeti Emlékezet Bizottsága nagy operativitásról tett tanúbizonyságot azzal, hogy kedre sikerült gyors konferenciát összehívnia nem sokra rá, hogy a Fővárosi Ítéltábla [megsemmisítette a Biszkú Béla volt belügyminisztert elmarasztaló elsőfokú ítéletet.](#)

A szervezők áthidalandó a történész szakma megosztottságát meghívtak liberálisnak minősített kutatókat is. A legtöbben azonban azokat a műhelyeket képviselték, amelyeket az Orbán-kormány hozott létre. (Terror Háza, Veritas Intézet,

Rendszerváltást Kutató Intézet). Egyetértésre jutottak abban, hogy az 1956 utáni megtorlás, az ítéletek politikai döntések voltak, s ezekben Kádár Jánosnak és Biszku Bélának személyes szerepe és felelőssége volt. Rainer M. János egyetemi tanár szerint Nagy Imre és társai halálra ítéelését nem a szovjetek kívánták.

Ők kemény, de nagylelkű ítéletet javasoltak. Kádár feltehetően nem tudott együtt élni a tudattal, hogy Nagyt életben tudja. Rainer szerint a Központi Bizottság olyan határozatot hozott, hogy szabad folyást kell engedni az igazságszolgáltatásnak, de ez megfontolt hazugság volt. Minden szinten beavatkoztak az igazságszolgáltatásba, szigorították az enyhének tartott ítéleteket, s a bírókat több „fizikai megsemmisítésre” biztatták. Az ügyészi-bírói karban tisztogattak.

Több előadó is azt fejtegette, hogy Biszkunak személyes felelőssége volt a sortüzekben, az ítéletekben, megtorlásban. Varga László nevetségesnek mondta, hogy vadásztöltények tartásáért és azért sikerült elítélni, mert 1956-ot ellenforradalomnak állította. De óvott attól, hogy bírósági döntést hozzanak történelmi kérdésekben. Gellért Ádám nemzetközi jogász, akinek feljelentése indította el 2010-ben a pert, az igazságszolgáltatás defektusait fejtegette. Azt javasolta, hozzanak olyan törvényt, amely a politikai felelősséget büntetőjogivá változtatja.

Erre rátromfolt Zinner Tibor (Veritas Intézet), aki elképzelhetőnek tartja, hogy halottak ellen is legyen jogi eljárás. Többen a történész szakma és az ítélkezés ellentétes szempontjairól szóltak. Támadták azt a legfelsőbb bírósági döntést, amely szerint bíró, ügyész nem vonható felelősségre, amennyiben a hatályos jog alapján működött. Zinner szerint megszegték az akkor hatályos jogot, s több nevet is felsorolt a még élő bírók közül.

[Vissza a tartalomhoz...](#)

[Rainer M. János: az igazságtétel felemásra sikerült](#)

NEPSZAVA.HU/ MTI – 2016.06.16.

Az igazságtétel és a múlt feldolgozása felemásra sikerült Magyarországon - mondta Rainer M. János történész a Kádár, Biszku, ...? Megtorlás 1956 után című, a Nemzeti Emlékezet Bizottsága által rendezett konferencián, kedden Budapesten.

Az áldozatok rehabilitációja lényegében megtörtént, a kárpótlás azonban már természetszerűleg csak részleges lehetett, a felelősségre vonások mérlege pedig

kifejezetten negatív - vélekedett a történész. A katarzis, a gyászmunka, a történetek kibeszélése társadalmi méretekben nem történt meg úgy, ahogy ez például a náci múlt vonatkozásában Németországban lezajlott. Ez a probléma azonban nemcsak Magyarországon, de az egész volt szocialista térségben megfigyelhető - fogalmazott Rainer M. János.

A történész előadásában kitért arra, hogy a Nagy Imre és mártírtársai elleni koholt perekhez hasonló eljárások funkciója kezdetben a hatalom megszerzése, később a párton belüli harcokban a hatalom megtartása volt. Példa az előbbire az állítólagos köztársaság-ellenes összeesküvés miatt indított eljárás, a Magyar Közösség pere 1947-ben, az utóbbira pedig az 1949-es Rajk-per.

A Nagy Imre-perben Kádárnak Moszkva adott mozgásteret, a szovjet kommunista párt vezetése 1958 elején "keménységet és nagylelkűséget" javasolt. Kádár János azonban úgy érezte, addig nem szilárdíthatja meg helyzetét a hatalom csúcsán, amíg a forradalom jelképeinek tekintett Nagy Imre él. Ebben támogatta Kádárt az 1956 utáni új nomenklátúra, a korábbi második-harmadik vonalbeli sztálinisták, akik szintén bosszút kívántak a forradalomért - idézte fel a történész.

Mikó Zsuzsanna, a Magyar Nemzeti Levéltár főigazgatója előadásában a különböző forráscsoportokról szólva kifejtette: a pártállam története alaposan dokumentált, jól kutatható. A pártvezetők viszonylag nyíltan beszéltek a testületi üléseken, amelyeket számos dokumentum örökített meg. Ezekből például kiderül: a bírakkal, ügyészekkel kapcsolatos személyzeti politikában fontos volt, hogy "megfelelően viszik-e az ügyeket", azaz a politika által elvárt döntések születnek-e.

A korabeli peranyagok átfogó feltárásából kiderül, milyen bizonyítékokra alapították az ítéleteket, számos esetben ugyanis a "bizonyítékok királynőjének" tekintett beismerő vallomás is elegendő volt az elítéléshez, attól függetlenül, hogy milyen körülmények között született. Az is megfigyelhető, hogy eltérő tényállású ügyekben szó szerint azonos indoklással születtek ítéletek - mondta a szakember. Az ügyészi iratokból kiderül, hogy a vádhatóság hatásköre akkoriban milyen széles volt, például a disszidensek elkobzott vagyona is hozzájuk tartozott - tette hozzá. A főigazgató tapasztalatai szerint az egykori áldozatok jelentős része máig fájjalja, hogy ügyét egyedileg nem vizsgálták felül, és nem mondták ki, hogy konkrétan kik, milyen jogsértést követtek el a törvénytelen eljárásban.

Gellért Ádám nemzetközi jogász előadásában szóvá tette, hogy Biszku Béla ügyében tavaly az ügyészség bizonyítékok hiányában megszüntette azt az eljárást, amely Biszku belügyminiszteri tevékenységével, így többek között a Nagy Imre-perben

játszott szerepével volt kapcsolatos. (Egy másik, a 94 éves Biszku ellen az 1956 utáni sortüzek miatt indult büntetőeljárásban pedig a Fővárosi Ítéltábla néhány hete semmisítette meg az elsőfokú, bűnösséget kimondó döntést és rendelt el új eljárást.) A szakember megjegyezte, hogy a többi volt szocialista ország sem áll sokkal jobban a pártállami bűnök feltárása, és a felelősségre vonások terén. Ezen Gellért Ádám szerint a történész szakma aktívabb, kezdeményező fellépése javíthatna. Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának elnöke a konferencia megnyitóján emlékeztetett arra, hogy június 16-a kettős emléknap. Nagy Imrét és mártírtársait koholt vádakkal törvénytelen eljárás után 1958-ban ezen napon végezték ki, majd a rendszerváltás egyik kiemelkedő eseményeként 1989-ben ezen napon temették újra. Az elnök elmondta: a bizottság feladata a Kádár-rendszer működésének, a pártállam logikájának feltárása.

[Vissza a tartalomhoz...](#)
